

32002D1600

10.9.2002

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

L 242/1

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU OTSUS Nr 1600/2002/EÜ,
22. juuli 2002,
millega võetakse vastu kuues keskkonnavalne tegevusprogramm**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 175 lõiget 3,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, ⁽²⁾

võttes arvesse regioonide komitee arvamust, ⁽³⁾

toimides asutamislepingu artiklis 251 ettenähtud menetluse kohaselt ⁽⁴⁾ vastavalt lepituskomisjonis 1. mail 2002 heakskiidetud ühistekstile

ning arvestades järgmist:

- (1) Puhas ja tervislik keskkond on ühiskonna heaolu ja jõukuse oluline tingimus, kuid jätkuv ülemaailmne majanduskasv koormab pidevalt keskkonda.
- (2) Ühenduse viies keskkonnavalne tegevusprogramm "Säästvuse suunas", mille abil rakendati mitmeid olulisi parandusi, lõppes 31. detsembril 2000.
- (3) Ühenduses juba seatud keskkonnavalsete eesmärkide ja -ülesannete täitmiseks tuleb teha jätkuvaid jõupingutusi ning seetõttu on vaja käesolevas otsuses vastuvõetud kuuendat keskkonnavalsete tegevuse programmi ("programm").
- (4) Mitmed tõsised keskkonnaprobleemid on jäänud püsima ja kerkivad esile uued, mis nõuavad täiendavate meetmete võtmist.

(5) Inimeste tervise ja keskkonna kaitset käsitleva lähenemisviisi väljatöötamisel tuleb pöörata suuremat tähelepanu ennetamisele ja ettevaatusprintsipi rakendamisele.

(6) Loodusvarade heaperemehelik kasutamine ja ülemaailmse ökosüsteemi kaitsmine koos majandusliku jõukuse ja tasakaalustatud sotsiaalse arenguga on säästva arengu eeldused.

(7) Programmi eesmärk on keskkonna ja inimeste tervise kaitse kõrge tase ning keskkonna ja elukvaliteedi üldine parandamine, selles esitatakse säästva arengu strateegia keskkonnaprioriteedid ning seda tuleks arvesse võtta strateegiaga seotud meetmete vastuvõtmisel.

(8) Programmi eesmärk on katkestada seos keskkonnakoormuse ja majanduskasvu vahel, samal ajal kohaldades järjekindlalt subsidiaarsuspõhimõtet ja austades tingimuste mitmekesisust Euroopa Liidu eri piirkondades.

(9) Programmiga kehtestatakse ühenduse reageerimise keskkonnavalsete prioriteedid, keskendudes eelkõige kliimamuutustele, loodusele ja bioloogilisele mitmekesisusele, keskkonnale, tervisele, elukvaliteedile, loodusvaradele ja jäätmetele.

(10) Igas nimetatud valdkonnas on esitatud peamised eesmärgid ja teatavad ülesanded ning nende täitmiseks on kindlaks määratud suur hulk meetmeid. Need eesmärgid ja ülesanded kujutavad endast toimivustasemeid ja saavutusi, mille poole püüelda.

(11) Programmi eesmärgid, prioriteedid ja meetmed peaksid kaasa aitama säästvale arengule kandidaatriikides ja nende abil tuleks püüda tagada nende riikide loodusvarade kaitse.

(12) Õigusaktidel on keskkonnavalsetele väljakutsetele vastamisel endiselt keskne koht ning olemasolevate õigusaktide täielik ja nõuetekohane kohaldamine on esmatähtis ülesanne. Tuleks kaaluda ka muid võimalusi keskkonnavalsete eesmärkide saavutamiseks.

⁽¹⁾ EÜT C 154 E, 29.5.2001, lk 218.

⁽²⁾ EÜT C 221, 7.8.2001, lk 80.

⁽³⁾ EÜT C 357, 14.12.2001, lk 44.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi 31. mai 2001. aasta aramus (EÜT C 47 E, 21.2.2002, lk 113), nõukogu 27. septembri 2001. aasta ühine seisukoht (EÜT C 4, 7.1.2002, lk 52) ja Euroopa Parlamendi 17. jaanuari 2002. aasta otsus (Euroopa Ühenduste Teatajas seni avaldamata). Euroopa Parlamendi 30. mai 2002. aasta otsus ja nõukogu 11. juuni 2002. aasta otsus.

- (13) Programm peaks asutamislepingu artikli 6 kohaselt edendama keskkonnaprobleemide kaasamist kogu ühenduse poliitikasse ja tegevusse, et vähendada mitmesugustest allikatest pärinevat koormust keskkonnale.
- (14) On vaja ühtset strateegilist lähenemisviisi, mis liidaks endas uusi võimalusi tööks turuga, haaraks kaasa kodanikke, ettevõtteid ja teisi sidusrühmi, et ellu viia vajalikke muudatusi nii tootmises kui ka riiklikes ja eraisikute tarbimisharjumustes, mis mõjutavad negatiivselt keskkonna olukorda ja arengusuundi. Niisugune lähenemisviis peaks kaasa aitama maa ja mere säästvale kasutamisele ning majandamisele.
- (15) Programmi edukaks toimimiseks on oluline tagada keskkonnainfo kättesaadavus, võimalus keskkonnaasjades kohtu poole pöörduda ja üldsuse osalemine otsuste tegemisel.
- (16) Teemaatilistes strateegiates vaadatakse läbi need võimalused ja vahendid, mida on vaja paljude keeruliste laia ning mitmemõõtmelise lähenemisviisi eeldavate küsimuste lahendamiseks ning tehakse ettepanekud vajalike meetmete kohta, kaasates sellesse vajaduse korral Euroopa Parlamendi ja nõukogu.
- (17) Teadlased on ühel meelel selles, et inimtegevus suurendab kasvuhooenergia kontsentratsiooni, mis põhjustab üle kogu maailma kõrgemaid temperatuure ja kliimahäireid.
- (18) Kliimamuutuste mõju inimühiskonnale ja loodusele on tõsine ja seda tuleb leevendada. Meetmeid kasvuhooenergia heitkoguste vähendamiseks saab rakendada majanduskasvu ja jõukuse taset alandamata.
- (19) Leevendamise edukusest olenemata peab ühiskond kliimamuutustega kohanema ja nendeks valmistuma.
- (20) Terved ja tasakaalustatud looduslikud süsteemid on maa- ja mere elu jätkumise olulised toetajad.
- (21) Inimtegevus paneb loodusele ja bioloogilisele mitmekesisusele märkimisväärse koormuse. Koormusele, mis tekib eelkõige reostusest, võõrliikide levimisest, geneetiliselt muundatud organismidega seotud võimalikest riskidest ja maa ning mere kasutamise viisidest, on vaja vastumeetmeid.
- (22) Pinnas on piiratud ressurss, mis on keskkonnast tuleneva surve all.
- (23) Keskkonnanormatiivide parendamisest hoolimata on tõenäoline seos keskkonna olukorra halvenemise ja inimese mõningate haiguste vahel kasvanud. Seetõttu tuleks tegelda võimalike riskidega, mis tulenevad näiteks heitmetest, ohtlikest kemikaalidest, taimekaitsevahenditest ja müra-
st.
- (24) On vaja rohkem teadmisi kemikaalide kasutamise võimalikest kahjulikest mõjudest ning vastutus nende teadmiste loomise eest tuleks panna tootjatele, importijatele ja tootmisahela järgmise etapi kasutajatele.
- (25) Inimestele ja keskkonnale põhjustatavate riskide vähendamiseks tuleks ohtlikud kemikaalid asendada ohutumate kemikaalide või ohutumate alternatiivsete tehnoloogiatega, milles kemikaale ei kasutata.
- (26) Taimekaitsevahendeid tuleks kasutada säästval viisil, et vähendada negatiivset mõju inimese tervisele ja keskkonnale.
- (27) Umbes 70 % elanikkonnast elab linnakeskkonnas ning parema keskkonna ja elukvaliteedi tagamiseks linnades on vaja ühiseid jõupingutusi.
- (28) Maakera võime rahuldada kasvavat nõudlust ressursside järele ja toime tulla nende kasutamisel tekkivate heitmete ja jäätmetega on piiratud ning on olemas tõendid, et paljudel juhtudel ületab praegune nõudlus keskkonna taluvusvõime.
- (29) Ühenduses jätkub jäätmete mahu kasv, märkimisväärne osa neist on ohtlikud jäätmed ja see viib ressursside kaotamise ja reostusriski suurenemiseni.
- (30) Majanduslik globaliseerumine tähendab, et keskkonna alal, sealhulgas transpordipoliitikas, tuleb võtta rohkem rahvusvahelise tasandi meetmeid, mis nõuavad ühenduselt uusi lahendusi kaubanduse, arendustegevuse ja välispoliitika vallas ja võimaldavad teistel riikidel püüelda säästva arengu poole. Hea valitsemistava peaks selle saavutamisele kaasa aitama.
- (31) Kaubandus, rahvusvahelised investeringuvood ja ekspordikrediidid peaksid keskkonnakaitse ja säästva arengu püüdlustele rohkem positiivset mõju avaldama.
- (32) Keskkonnaasjade keerukust arvestades peab nende üle otsustamine asutamislepingu artikli 174 kohaselt põhinema parimatel olemasolevatel teaduslikel ja majanduslikel hinnangutel ning teadmistel keskkonna olukorra ja arengusuundade kohta.
- (33) Teave poliitikakujundajatele, sidusrühmadele ja üldsusele peab olema asjakohane, läbipaistev, ajakohane ja kergesti arusaadav.
- (34) Keskkonnanormatiivide saavutamise edusamme tuleb mõõta ja hinnata.

(35) Keskkonna olukorra hindamise alusel ja arvesse võttes Euroopa Keskkonnaagentuuri regulaarselt esitatud infot tuleks teha programmi vahearuanne ja hinnata vajadust muuta tegevussuunda,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE OTSUSE:

Artikkel 1

Programmi reguleerimisala

1. Käesoleva otsusega võetakse vastu ühenduse keskkonnavalase tegevusprogramm (edaspidi "programm"). Selles esitatakse kõige tähtsamad keskkonna olukorra ja valitsevate arengusuundade hindamisel põhinevad keskkonnaeesmärgid ja -prioriteedid, sealhulgas uued küsimused, mille lahendamine nõuab tegutsemist ühenduse juhtimisel. Programmiga tuleks edendada keskkonnaprobleemide kaasamist kogu ühenduse poliitikasse ja kaasa aidata säästva arengu saavutamisele nii praeguses kui ka tulevikus laienenud ühenduses. Lisaks sellele võimaldab programm teha jätkuvalt jõupingutusi ühenduse poolt juba seatud keskkonnaeesmärkide ja -ülesannete saavutamiseks.

2. Programmis kehtestatakse kõige tähtsamad keskkonnavalased eesmärgid, mille täitmine tuleb saavutada. Vajaduse korral määratakse kindlaks sihtülesanded ja ajakavad. Eesmärgid ja ülesanded tuleks täita enne programmi tähtaja lõppu, kui ei ole ette nähtud teisiti.

3. Programm hõlmab kümneaastast ajavahemikku, mis algab 22. juulil 2002. Ülesannete täitmiseks vajalikud asjakohased algatused erinevates poliitikavaldkondades koosnevad suurest hulgast meetmetest, sealhulgas õigusaktid ja artiklis 3 ettenähtud strateegilised lähenemisviisid. Algatusi tuleks esitada järk-järgult ja hiljemalt neli aastat pärast käesoleva otsuse vastuvõtmist.

4. Ühenduse kõige tähtsamate keskkonnavalaste eesmärkide lahendamiseks seatakse eesmärgid järgmistes valdkondades:

- kliimamuutus,
- loodus ja bioloogiline mitmekesisus,
- keskkond, tervis ja elu kvaliteet,
- loodusvarad ja jäätmed.

Artikkel 2

Põhimõtted ja üldised eesmärgid

1. Programm moodustab ühenduse keskkonnapoliitika raamistiku programmi kestuse ajal ning selle eesmärk on kaitse kõrge taseme tagamine, võttes arvesse subsidiaarsuspõhimõtet ja ühenduse eri piirkondade erinevat olukorda, ning keskkonnakoormuse ja majanduskasvu vahelise seoses katkestamine. See põhineb

eelkõige põhimõttel, et saastaja maksab, ettevaatuspõhimõttel ja ennetusmeetmete põhimõttel ning põhimõttel, et saaste kõrvaldatakse selle tekkekohas.

Programm on Euroopa keskkonnavalase säästva arengu strateegia alus ja aitab muu hulgas strateegia keskkonnaprioriteetide määratlemisega kaasa keskkonnaprobleemide kaasamisele kõigisse ühenduse poliitikavaldkondadesse.

2. Programmi eesmärk on:

— rõhutada kliimamuutust kui väga tähtsat väljakutset järgmise kümne aasta ja pikema ajavahemiku jooksul ning kaasa aidata pikaajalise eesmärgi saavutamisele stabiliseerida kasvuhoonegaaside kontsentratsioon atmosfääris tasemeni, mis võimaldab vältida inimtegevusest tulenevaid ohtlikke häireid kliimasüsteemis. Seega on programmi pikaajaline eesmärk, et globaalse temperatuuri maksimaalne tõus võrreldes eelindustrialise ajajärgu temperatuuriga oleks 2 °C ja CO₂ tase alla 550 ppm. Pikema aja jooksul tuleb valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) määrangu kohaselt selleks tõenäoliselt nõuda kasvuhoonegaaside heitkoguste globaalset vähendamist 70 % võrreldes 1990. aastaga;

— kaitsta, säilitada, taastada ja arendada looduslike süsteemide toimimist, looduslike elupaiku, looduslike looma- ja taimeliike, et peatada kõrbestumine ja bioloogilise mitmekesisuse, sealhulgas genofondi hävimine Euroopa Liidus ja kogu maailmas;

— kaasa aidata kodanike kõrgetasemelise elukvaliteedi ja heaolu saavutamisele, pakkudes neile keskkonda, kus saastetase ei kahjusta inimeste tervist ja keskkonda, ning edendades säästvat linnakeskkonna arengut;

— loodusvarade tõhusam kasutamine ja parem majandamine ning parem jäätmehooldus säästvamate tootmismallide ja tarbimisharjumuste loomiseks, et katkestada side loodusvarade kasutamise ning jäätmete tekitamise ja majanduskasvu vahel eesmärgiga tagada, et taastuvate ja taastumatute loodusvarade tarbimine ei ületaks keskkonna taluvusvõimet.

3. Programm tagab, et tulemuste saavutamisele keskenduvad keskkonnavalased eesmärgid täidetakse kõige tõhusamate ja asjakohasemate kättesaadavate vahenditega lõikes 1 ettenähtud põhimõtete ja artiklis 3 ettenähtud strateegiliste lähenemisviiside kohaselt. Tuleb kujundada terviklik ühenduse keskkonnapoliitika ja tagada kõikide olemasolevate võimaluste ja vahendite, samuti piirkondlike ja kohalike erinevuste ning ökoloogiliselt tundlike piirkondade täielik arvessevõtmine, rõhutades järgmist:

— üle-euroopaliste algatuste arendamine kodanike ja omavalitsuste teadlikkuse tõstmiseks;

- laiaulatuslik dialoog sidusrühmadega, keskkonnateadlikkuse tõstmine ja üldsuse osalemine;
- vajadus tulude ja kulude analüüsimisel arvesse võtta keskkonnakulusid;
- parimad olemasolevad teaduslikud tõendid ja teaduslikult põhjendatud teadmiste edasine täiendamine teadusuuringute ja tehnoloogia arendamise kaudu;
- keskkonna seisundi ja arengusuundade andmestik.

4. Programm soodustab keskkonnakaitsealaste nõuete täielikku kaasamist kogu ühenduse poliitikasse ja kõikidesse meetmetesse, määrates kindlaks keskkonnavalased eesmärgid ja vajaduse korral keskkonnaga seotud ülesanded ning ajakavad, mida tuleb asjakohases poliitikavaldkonnas arvesse võtta.

Lisaks sellele peaksid keskkonna heaks kavandatavad ja vastuvõetud meetmed olema ühtsed säästva arengu majanduslike ja sotsiaalsete meetmete eesmärkidega ja vastupidi.

5. Programm edendab sellise poliitika ja selliste lähenemisviiside vastuvõtmist, mis aitavad kaasa säästva arengu saavutamisele kandidaatriikides kasutades selleks *acquis* ülevõtmist siseriiklikku õigusesse ja selle rakendamist. Laienemisprotsess peaks säästma ja kaitsma kandidaatriikide keskkonnaressursse, näiteks bioloogilist mitmekesisust, ning säilitama ja tugevdama säästvat tootmist ja tarbimist, säästvaid maakasutusviise ja keskkonnaohutuid transpordistruktuure järgmisel:

- keskkonnakaitsealaste nõuete kaasamine ühenduse programmidesse, sealhulgas infrastruktuuri arendamisega seotud programmidesse;
- keskkonnasäästlike tehnoloogiate ülevõtu edendamine kandidaatriikides;
- laiaulatuslik dialoog ja kogemuste vahetamine kandidaatriikides riigi ja kohalike asutuste vahel säästva arengu ja keskkonnaressursside säilitamise küsimustes;
- koostöö kandidaatriikide kodanikuühiskonna, valitsusväliste keskkonnaorganisatsioonide ja äriühingutega, et tõsta üldsuse teadlikkust ja suurendada osalust;
- rahvusvaheliste rahastamisasutuste ja erasektori ergutamine, et nad toetaksid kandidaatriikides keskkonna *acquis* rakendamist ja täitmist ning pööraksid asjakohast tähelepanu keskkonnaprobleemide kaasamisele majandussektori tegevusse.

6. Programm soodustab:

- Euroopa Liidu kui globaalse keskkonna kaitset ja säästvat arengut juhtiva partneri positiivset ja loovat osa;
- keskkonnavalase ja säästva arengu globaalse partneri orluse arendamist;

- keskkonnaprobleemide ja eesmärkide kaasamist ühenduse välissuhete kõikidesse aspektidesse.

Artikkel 3

Strateegilised lähenemisviisid keskkonnaeesmärkide saavutamiseks

Käesolevas programmis kehtestatud ülesandeid ja eesmarke täidetakse muu hulgas järgmiste vahenditega:

1. Töötatakse välja ühenduse uusi õigusakte ja vajaduse korral muudetakse kehtivaid õigusakte.
2. Ergutatakse ühenduse keskkonnavalaste õigusaktide tõhusamat rakendamist ja jõustamist, mis ei piira komisjoni õigust algatada rikkumiste suhtes menetlust. Selleks tuleb:
 - võtta lisameetmeid ühenduse keskkonnakaitsealaste eeskirjade paremaks täitmiseks ja keskkonnavalaste õigusaktide rikkumise käsitlemiseks;
 - soodustada liikmesriikides lubamis-, inspekteerimis-, järelevalve- ja jõustamismenetluste parandamist;
 - süstemaatilisemalt kontrollida keskkonnavalaste õigusaktide kohaldamist liikmesriikides;
 - parandada teabevahetust parimate rakendusviiside kohta, sealhulgas teabevahetust keskkonnaõiguse rakendamise ja jõustamise Euroopa võrgustiku kaudu (*IMPEL network*) selle pädevuse piires.
3. On vaja endisest paremini kaasata keskkonnakaitsealaste nõudeid ühenduse poliitika ja tegevuse ettevalmistamisse, määratlemisse ja rakendamisse eri poliitikavaldkondades. Eri sektorites tuleb teha täiendavaid jõupingutusi, sealhulgas arvesse võtta nende konkreetseid keskkonnaeesmärke, -ülesandeid, ajakavasid ja näitajaid. Selleks tuleb:
 - tagada, et nõukogu koostatud eri poliitikavaldkondade ühtlustamisstrateegiad viiakse tõhusalt ellu ja et need aitavad kaasa programmi keskkonnaeesmärkide ja -ülesannete täitmisele;
 - kaaluda enne majandus- ja sotsiaalmeetmete vastuvõtmist, kas need aitavad kaasa programmi eesmärkide, ülesannete ja ajakava täitmisele ja kas need on programmiga kooskõlas;
 - luua ühenduse institutsioonides asjakohased regulaarsed sisemehhanismid, võttes täielikult arvesse vajadust edendada läbipaistvust ja teabele juurdepääsu, et tagada keskkonnakaalutluste täielik peegeldamine komisjoni algatuses, sealhulgas asjakohastes otsustes ja seadusandlikes ettepanekutes;

- rakendada regulaarselt järelevalvet asjakohaste näitajate abil, mis on võimaluse korral ühise metoodika alusel välja töötatud iga sektori jaoks, ja anda aru valdkondliku ühtlustumise protsessist;
 - endisest paremini kaasata keskkonnanõuetega ühenduse rahastamisprogrammidesse, ilma et see mõjutaks olemasolevaid programme;
 - täielikult ja tõhusalt kasutada ning rakendada keskkonnamõju hindamist ja keskkonnamõju strateegilist hindamist;
 - võtta programmi eesmärgid arvesse ühenduse rahastamisvahendite tulevastele rahastamisperspektiivide ülevaamtamistel.
4. Säästvate tootmismallide ja tarbimisharjumuste edendamine artiklis 2 ettenähtud põhimõtete tõhusa rakendamiseks, et nii nende negatiivset kui ka positiivset keskkonnamõju saaks arvesse võtta eri vahendeid, sealhulgas turupõhiseid ja majanduslikke vahendeid kasutades. Selleks tuleb muu hulgas:
- ergutada selliste subsidiumide reformimist, millel on märkimisväärne negatiivne mõju keskkonnale ja mis on vastuolus säästva arenguga, muu hulgas koostades programmi vahetõtte tegemise ajaks kriteeriumide loetelu, mis võimaldavad niisuguseid keskkonnale negatiivset mõju avaldavaid toetusi registreerida, et neid saaks järk-järgult kaotama hakata;
 - analüüsida kaubeldavaid keskkonnanõuetega kui üldist vahendit keskkonnatõhususe seisukohalt ja heitmekaubandust, et neid edendada ja rakendada, kui see on võimalik;
 - edendada ja ergutada fiskaalmeetmete, näiteks keskkonnaga seotud maksude ja soodustuste kasutamist asjakohasel siseriiklikul või ühenduse tasandil;
 - edendada keskkonnakaitse nõuete kaasamist standardimistesse.
5. Koostöö ja partnerluse parandamine ettevõtete ja neid esindavate organitega ning vajaduse korral tööturu osapoolte, tarbijate ja nende organisatsioonide kaasamine ettevõtete keskkonnategevuse tulemuslikkuse parandamisel ja säästvate tootmismallide eesmärgiks seadmisel. Selleks tuleb:
- edendada kogu programmi kestuse ajal terviklikku tootepoliitikat, mis ergutab keskkonnanõuete arvessevõtmist toodete kogu olelutsükli ajal ning keskkonnasõbralike protsesside ja toodete laiaulatuslikumat kasutamist;
 - ergutada ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemi ⁽¹⁾ laiemat kasutuselevõttu ja arendada algatusi, millega julgustatakse äriühinguid avaldama täpsemaid ja sõltumatult kontrollitud aruandeid keskkonna- või säästva arengu alase tegevuse tulemuslikkuse kohta;
 - välja töötada nõuetele vastavuse abiprogramm, millega abistatakse eelkõige väikseid ja keskmise suurusega ettevõtteid;
 - stimuleerida süsteemide kasutuselevõttu, millega premeeritakse ettevõtteid keskkonnategevuse tulemuslikkuse eest;
 - stimuleerida tootearendust, mille eesmärk on turu ökoloogiliselt säästvamaks muutmine, sealhulgas LIFE (keskkonna rahastamisvahendi) programmi ⁽²⁾ tulemuste parema levitamise teel;
 - ergutada vabatahtlike kohustuste võtmist või kokkulepete sõlmimist, millega tahetakse saavutada selgeid keskkonnaeesmärke, sealhulgas menetluste sätestamine juhuks, kui kohustusi ei täideta.
6. Abi selle tagamiseks, et üksiktarbijad, ettevõtted ja riigiasutused on ostjarolis paremini informeeritud protsesside ja toodete keskkonnamõjust, et saavutada säästvad tarbimisharjumused. Selleks tuleb:
- ergutada ökomärgiste ning muude keskkonnainfo ja pakendite märgistamise vormide kasutuselevõttu, mis võimaldavad tarbijatel võrrelda sama liiki toodete keskkonnakaitsemeetmete tõhusust;
 - ergutada usaldusväärsete keskkonnanõuete seotud oma väidete kasutamist ja vältida eksitavate väidete kasutamist;
 - edendada ökoloogiliselt säästvat riigihankepoliitikat, mis võimaldab keskkonnanõuetega arvessevõtmist ja kogu olelutsükli, sealhulgas tootmisetapi keskkonnaprobleemide võimalikku kaasamist hankemenetlustesse, samal ajal arvestades ühenduse konkurentsireegleid ja siseturu toimimist ning parimate kasutusviiside juhendeid, ja alustada ühenduse institutsioonide hankemenetluste ökoloogilise säästvuse kontrollimist.
7. Kaasata rahandussektor keskkonnaküsimuste toetamisse. Selleks tuleb:
- arvesse võtta rahandussektori vabatahtlike algatusi, mis hõlmavad juhendeid keskkonnakulutuste lülitamisest äriühingu iga-aastasessse finantsaruandesse ning liikmesriikidevahelist kogemuste vahetamist parimate tegevusviiside kohta;

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. märtsi 2001. aasta määrus (EÜ) nr 761/2001 organisatsioonide vabatahtliku osaluse võimaldamise kohta ühenduse keskkonnajuhtimis- ja auditeerimissüsteemis (EMAS) (EÜT L 114, 24.4.2001, lk 1).

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuli 2000. aasta määrus (EÜ) nr 1655/2000 keskkonna rahastamisvahendi (LIFE) kohta (EÜT L 192, 28.7.2000, lk 1).

- kutsuda üles Euroopa Investeerimispanka tugevdama keskkonnanäesmärkide ja -kaalutluste kaasamist oma laenu-tegevusse, eelkõige kandidaatriikide säästva arengu toetamiseks;
 - edendada keskkonnanäesmärkide ja -kaalutluste kaasamist muude rahaasutuste, näiteks Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga tegevusse.
8. Ühenduse vastutussüsteemi loomine eeldab muu hulgas:
- õigusakte keskkonnavalase vastutuse kohta.
9. Koostöö ja partnerluse parandamine tarbijarühmade ja valitsusväliste organisatsioonidega ning Euroopa kodanike keskkonnanäesimustest arusaamine ja nendes osalemine, milleks tuleb:
- tagada teabe saamine, osalemine ja õiguskaitse Århusi konventsiooni ⁽¹⁾ kiire ratifitseerimisega ühenduse ja liikmesriikide poolt;
 - toetada kodanikele asjakohase teabe kättesaadavaks tegemist, mis käsitleb keskkonna olukorda ja arengusuundi seoses sotsiaalsete, majanduslike ja tervise arengusuundadega;
 - tõsta üldist keskkonnateadlikkust;
 - dialoogi kaudu välja töötada keskkonnaküsimuste hea juhtimistava üldeeskirjad ja põhimõtted.
10. Maa ja mere tõhusa ning säästva kasutamise ja majandamise ergutamine ja edendamine, võttes arvesse keskkonnaprobleeme. Selleks tuleb subsidiaarsuspõhimõtet täielikult järgides arvesse võtta järgmist:
- edendada säästva maakorralduse parimaid kasutusviise, mille puhul arvestatakse konkreetseid piirkondlikke asjaolusid, pöörates erilist tähelepanu rannikuvööndi tervikliku haldamise programmile;
 - edendada linnapiirkondade, mere, ranniku, mägi- ja piirkondade, märgalade ja muude tundlike looduspiirkondade parimaid kasutusviise ja toetusvõrgustikke, mis soodustavad nende säästvast arengust saadud kogemuste vahetamist;
 - tõhustada ühise põllumajanduspoliitika raames võetavaid põllumajanduse keskkonnameetmete kasutamise võimalusi, suurendada ressursse ja laiendada nende kohaldamisala;
 - ergutada liikmesriike kaaluma regionaalplaneerimise kasutamist vahendina, millega parandada kodanike jaoks keskkonnakaitset ja soodustada piirkonna säästva arendamisega saadud kogemuste vahetamist, eelkõige linnades ja tihedalt asustatud piirkondades.

⁽¹⁾ Keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnanäesimuste otsustamises üldise osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioon, Århus, 25. juuni 1998.

Artikkel 4

Temaatilised strateegiad

1. Artiklites 5-8 ettenähtud meetmete hulka kuuluvad laia lähenemisviisi eeldavate prioriteetsete keskkonnaprobleemide temaatiliste strateegiate arendamine ja praeguste strateegiate hindamine. Nendes strateegiates peaksid sisalduma programmis sätestatud eesmärkide saavutamiseks vajalikud ettepanekud ja nende vastuvõtmiseks vajalikud menetlused. Need strateegiad esitatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule ning vajaduse korral võetakse asutamislepingu artiklis 251 ettenähtud menetluse kohaselt vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus. Kui ettepaneku õiguslikust alusest ei tulene teisiti, võetakse nende strateegiate alusel esitatud ettepanek õigusakti vatsuvõtmiseks vastu asutamislepingu artiklis 251 ettenähtud menetluse kohaselt.

2. Temaatiliste strateegiate hulka võivad kuuluda artiklites 3 ja 9 ettenähtud lähenemisviisid ning asjakohased kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed keskkonnanäesanded ja ajakavad, mille alusel ettenähtud meetmeid saab mõõta ja hinnata.

3. Temaatilised strateegiad tuleks välja töötada ja rakendada tihedas koostöös asjaomaste osapooltega, näiteks valitsusväliste organisatsioonide, tööstuse esindajate, muude tööturu osapoolte ja riigiasutustega, tagades selles protsessis vajaduse korral konsulteerimise kandidaatriikidega.

4. Temaatilised strateegiad tuleks esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule hiljemalt kolme aasta jooksul pärast programmi vastuvõtmist. Vahearuaandes, milles komisjon hindab programmi rakendamise edusamme, esitatakse temaatiliste strateegiate kokkuvõte.

5. Komisjon annab igal aastal Euroopa Parlamendile ja komisjonile aru edusammudest strateegiate arendamisel ja rakendamisel ning nende tõhususest.

Artikkel 5

Eesmärgid ja prioriteetsed valdkonnad kliimamuutustega tegelemisel

1. Artiklis 2 sätestatud eesmärkide saavutamiseks tuleks teha järgmist:

- Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokollit ratifitseerimine ja jõustamine 2002. aastaks ja sellekohane kohustus vähendada aastateks 2008-2012 heitkoguseid võrreldes 1990. aasta tasemega 8 % kogu Euroopa Ühenduses kooskõlas nõukogu 16. ja 17. juuni 1998. aasta resolutsioonides ettenähtud kohustus- tega iga liikmesriigi osas;

- tõendada edu saavutamist Kyoto protokollit kohaste kohustus- tuste täitmisel 2005. aastaks;

— ühendusele usaldusväärse positsiooni loomine, et edendada rangemaid vähendamisülesandeid käsitleva rahvusvahelise lepingu sõlmimist Kyoto protokolliga teiseks kohustuste perioodiks. Selle lepingu eesmärk on heitkoguseid märkimisväärselt vähendada, võttes muu hulgas täielikult arvesse valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) kolmanda hindamisaruande tulemusi ja arvestades vajadust liikuda selles suunas, et kasvuhoonegaaside heitkoguste jagunemine globaalselt oleks õiglane.

2. Neid eesmärgi täidetakse muu hulgas järgmiste prioriteetsete meetmete abil:

i) kliimaga seotud rahvusvaheliste kohustuste, sealhulgas Kyoto protokolliga täitmine järgmiste toimingute abil:

- a) Euroopa kliimamuutuste programmi tulemuste uurimine ja vajaduse korral programmi alusel tõhusa ühise kooskõlastatud poliitika ja vastavate meetmete vastuvõtmine eri sektorite jaoks, mis täiendavad liikmesriigi meetmeid;
- b) töö ühenduse raamistiku loomiseks, et arendada tõhusat kauplemist süsinikdioksiidi heitkogustega ja laiendada seda võimaluse korral ka muudele kasvuhoonegaasidele;
- c) kasvuhoonegaaside seire parandamine ja siseriiklike heitkoguste jagunemise lepingu alusel võetud liikmesriikide kohustuste täitmisel saavutatud edu suurendamine;

ii) kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine energeetikasektoris järgmiste toimingutega:

- a) teha võimalikult kiiresti nimekiri ja ülevaade toetustest, mis toimivad energia tõhusa ja säästva kasutamise vastu, pidades silmas nende järkjärgulist kaotamist;
- b) ergutada taastuvate ja madala süsinikusaldusega fossiilkütuste kasutamise energia tootmisel;
- c) ergutada taastuvate energiaallikate kasutamist, sealhulgas soodustuste kasutamist ka kohalikul tasandil, et saavutada soovituslik eesmärk, mis on 12 % kogu energiakasutusest aastaks 2010;
- d) kehtestada soodustused energia ja soojuse koostootmise suurendamiseks ja meetmete rakendamiseks, mille eesmärk on kahekordistada energia ja soojuse koostootmist ühenduses tervikuna 18 %ni elektrienergia kogutoodangust;
- e) vältida ja vähendada energiatootmisest ja -jaotamisest tekkinud metaani heitkoguseid;
- f) edendada energiakasutuse tõhusust;

iii) kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine transpordisektoris järgmiste toimingutega:

- a) määrata kindlaks ja viia ellu erimeetmed lennuliiklusest tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks, kui nende meetmete kohta ei sõlmita aastaks 2002 kokkulepet Rahvusvahelise Tsiviillennundusorganisatsiooniga;
 - b) määrata kindlaks ja viia ellu erimeetmed mereliiklusest tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks, kui nende meetmete kohta ei sõlmita aastaks 2003 kokkulepet Rahvusvahelise Mereorganisatsiooniga;
 - c) ergutada tõhusamatele ja puhtamatele transpordiliikidele üleminekut, sealhulgas parandada korraldust ja logistikat;
 - d) seoses EL ülesandega vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid 8 % võrra teha komisjonile ettepanek 2002. aasta lõpuks esitada teatis mõõdetavate keskkonnamärgide kohta säästvas transpordisüsteemis;
 - e) määrata kindlaks ja viia ellu täiendavad erimeetmed, kaasa arvatud asjakohased õigusaktid, et vähendada mootorsõidukite tekitatud kasvuhoonegaaside heitkoguseid, sealhulgas dilämmastikoksiidi heitkoguseid;
 - f) edendada alternatiivkütuste ja vähese kütusetarbimisega sõidukite arendamist ja kasutamist eesmärgiga nende osatähtsust oluliselt ja järjepidevalt suurendada;
 - g) soodustada meetmeid, millega keskkonnakulud võetakse transpordihinnas tervikuna arvesse;
 - h) katkestada majanduskasvu ja transpordinõudluse vaheline seos eesmärgiga vähendada mõju keskkonnale;
- iv) kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine tööstuslikus tootmises järgmiste toimingutega:
- a) edendada ökoloogiliselt tõhusaid kasutamisi ja tehnikaid tööstuses;
 - b) abistada väikseid ja keskmise suurusega ettevõtteid kohane misel, uuenduste tegemisel ja tulemuslikkuse parandamisel;
 - c) ergutada keskkonnale ohutumate ja tehniliselt otstarbekate alternatiivide arendamist, sealhulgas ühenduse meetmete väljatöötamist, mille eesmärk on heitkoguste vähendamine, võimaluse ja teostatavuse korral tööstuslike fluorosüsesivesinike (HFC), perfluorosüsesivesinike (PFC) ja väävelheksafluoriidide (SF₆) tootmise lõpetamine või kasutamise vähendamine;
- v) kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine muudes sektorites järgmiste toimingutega:
- a) hooneid projekteerides edendada energiakasutuse tõhusust kütte, ventilatsiooni ja sooja vee kasutamisel;

b) arvestada ühises põllumajanduspoliitikas ja ühenduse jäätmehooldusstrateegias koos muude keskkonnakaalutlustega kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise vajadust;

vi) muude asjakohaste vahendite kasutamine, näiteks:

a) soodustada fiskaalmeetmete kasutamist, sealhulgas õigeaegse ja asjakohase ühenduse energiamaksustamise raamistiku rakendamist, et ergutada üleminekut tõhusamale energiakasutusele, puhtamale energiale ja transpordile ning tehnoloogilist innovatsiooni;

b) ergutada kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist käsitlevate keskkonnakokkulepete sõlmimist tööstussektoritega;

c) tagada kliimamuutuse kui ühenduse peateema võtmise teadusuuringute ja tehnoloogia arendamise poliitikasse ja siseriiklikesse teadusprogrammidesse.

3. Lisaks kliimamuutuse leevendamisele peaks ühendus järgmiste toimingute abil ette valmistama meetmed, mille eesmärk on kliimamuutuse tagajärgedega kohanemine:

— ühenduse poliitika läbivaatamine, eelkõige seoses kliimamuutusega, et kohandamist piisavalt arvesse võtta investeerimisotsustes;

— piirkondliku kliima modelleerimise ja hindamise ergutamine, et ette valmistada piirkondlikke kohandamismeetmeid, mis käsitlevad näiteks veeressursside majandamist, bioloogilise mitmekesisuse säilitamist, kõrbestumise ja üleujutuste vältimist, ning kodanike ja ettevõtete teadlikkuse tõstmise toetamine.

4. Tuleb tagada, et kliimaprobleeme võetakse arvesse ühenduse laienemisel. Selleks peavad kandidaatriigid muu hulgas tegema järgmist:

— toetama suutlikkust, et kohaldada siseriiklike meetmeid Kyoto protokolliga kohaste toimeviiside kasutamiseks ning aruandluse ja heitkoguste seire parandamiseks;

— toetama säästvuse arendamist transpordi- ja energeetikasektoris;

— tagama, et jätkuvalt tugedatakse kliimamuutuse küsimusi käsitlevat koostööd kandidaatriikide vahel.

5. Kliimamuutusega võitlemine on Euroopa Liidu välispoliitika lahutamatu osa ja säästva arengu poliitika üks prioriteetidest. See nõuab ühenduselt ja selle liikmesriikidelt ühtseid ja kooskõlastatud jõupingutusi, et:

— suurendada suutlikkust arengumaid ja üleminekumajandusega riike abistada, näiteks toetades Kyoto protokollis nimetatud puhta arengu projekte ja nende ühist elluviimist;

— vastata kindlaksmääratud tehnosiirde vajadustele;

— abistada asjaomaseid riike kliimamuutusega kohanemisel.

Artikkel 6

Eesmärgid ja prioriteetsed valdkonnad looduse ja bioloogilise mitmekesisusega tegelemisel

1. Artiklis 2 sätestatud eesmärkide saavutamiseks tuleks teha järgmist:

— bioloogilise mitmekesisuse kahanemise peatamine aastaks 2010, sealhulgas sissetungivate võõrliikide ja genotüüpide mõju vältimine ja leevendamine;

— looduse ja bioloogilise mitmekesisuse kaitsmine kahjustava saastamise eest ja vajaduse korral nende taastamine;

— merekeskkonna, rannikualade ja märgalade säilitamine, asjakohane taastamine ja säästev kasutamine;

— märkimisväärse maastikulise väärtusega piirkondade, sealhulgas haritava maa ja tundlike piirkondade säilitamine ja vajaduse korral taastamine;

— liikide ja elupaikade säilitamine, pöörates erilist tähelepanu sellele, et vältida elupaikade killunemist;

— pinnase säästva kasutamise edendamine, pöörates erilist tähelepanu erosioonile, kahjustamisele, saastamisele ja kõrbestumisele.

2. Neid eesmäärke püütakse saavutada järgmiste prioriteetsete meetmete abil, võttes arvesse subsidiaarsuspõhimõtet, mis rajaneb olemasolevatel globaalsetel ja piirkondlikel konventsioonidel ja strateegiatel, ning asjakohaste ühenduse õigusaktide täielikku rakendamist. Ökosüsteemil põhinevat lähenemisviisi, mis on vastu võetud bioloogilise mitmekesisuse konventsioonis, ⁽¹⁾ tuleks alati vajaduse korral rakendada:

a) bioloogilise mitmekesisuse osas järgmiselt:

— tagada ühenduse bioloogilise mitmekesisuse strateegia ja asjakohaste tegevuskavade rakendamine ning edendada nende järelevalvet ja hindamist, sealhulgas andmete kogumist selleks ettenähtud programmi abil, asjakohaste näitajate väljatöötamist ja parima olemasoleva tehnika ning parimate keskkonnaalaste tegevuste kasutamist;

— edendada bioloogilise mitmekesisuse, geneetiliste ressursside, ökosüsteemide ja inimtegevuse vastastikmõju uurimist;

⁽¹⁾ EÜT L 309, 13.12.1993, lk 1.

- välja töötada meetmeid säästva kasutamise, säästva tootmise ja säästvate investeeringute suurendamiseks seoses bioloogilise mitmekesisusega;
 - ergutada ühtset hindamist, täiendavaid uuringuid ja koostööd seoses ohustatud liikidega;
 - edendada globaalsel tasandil geneetiliste ressursside kasutamisest saadavate kasude ausat ja õiglast jaotamist, rakendades bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni artiklit 15, mis käsitleb juurdepääsu kolmandatest riikidest pärinevate geneetilistele ressurssidele;
 - töötada välja meetmed, mille eesmärk on vältida ja kontrollida sissetungivate võõrliikide, sealhulgas võõraste genotüüpide levimist;
 - luua Natura 2000 võrgustik ja rakendada tehnilisi ning finantsinstrumente ning meetmeid, mis on vajalikud selle täielikuks rakendamiseks ja Natura 2000 piirkondadest väljapoole jäävate liikide kaitsmiseks elupaikade ja lindude direktiivide alusel;
 - edendada Natura 2000 võrgustiku laiendamist kandidaatriikidesse;
- b) õnnetuste ja katastroofide korral:
- edendada liikmesriikide meetmete koordineerimist ühenduses õnnetuste ja loodusõnnetuste korral, näiteks luues võrgustiku vältimisviise ja vahendeid käsitleva teabe vahetamiseks;
 - välja töötada täiendavaid meetmeid, et vältida eelkõige torujuhtmetest, kaevandamisest ja ohtlike ainete mere-transpordist tulenevaid suurõnnetuste ohtusid ning arendada kaevandusjäätmetega seotud meetmeid;
- c) pinnase kaitsmise temaatilise strateegia koostamine, pöörates tähelepanu muu hulgas saastamisele, erosioonile, kõrbestumisele, maa kahjustamisele, maa kasutuselevõtmisele ja hüdrogeoloogilistele riskidele ning arvestades piirkondlikku mitmekesisust, sealhulgas mägi- ja kuivade piirkondade iseärasusi;
- d) kaevandustööstuse säästva majandamise edendamine, et vähendada selle mõju keskkonnale;
- e) maastikuliste väärtuste säilitamise ja taastamise parem kaasamine muusse tegevusse, sealhulgas turismi, võttes arvesse asjakohaseid rahvusvahelisi vahendeid;
- f) bioloogilise mitmekesisuse seisukohtade parem kaasamine põllumajanduspoliitikasse ning maapiirkondade säästva arendamise, multifunktsionaalse ja säästva põllumajanduse ergutamine järgmiselt:
- ühise põllumajanduspoliitika praeguste võimaluste ja muude poliitiliste meetmete täieliku kasutamise ergutamine;
 - keskkondlikult vastutustundlikuma põllumajanduse edendamine, mille hulka vajaduse korral kuuluvad ekstensiivsed tootmismeetodid, terviklikud põlluharimistavad, mahepõllundus ja põllumajanduse bioloogiline mitmekesisus, tulevikus ühtse põllumajanduspoliitika ülevaated, võttes arvesse vajadust tasakaalustatud lähenemisviisi järele maarahvastiku multifunktsionaalse rolli määramisel;
- g) mere säästva kasutamise ja mere ökosüsteemide säilitamise ergutamine, sealhulgas merepõhi, suudmeala ja rannikualad, pöörates erilist tähelepanu bioloogiliselt mitmekesisetele paikadele:
- soodustades keskkonnakaalutluste suuremat kaasamist ühisesse kalanduspoliitikasse, kasutades 2002. aasta kontrolli tulemusi;
 - koostades merekeskkonna kaitse ja säilitamise strateegia, võttes muu hulgas arvesse merekonventsioonide tingimusi ja rakendamiskohustusi ning vajadust vähendada mere-transpordi ja muude merel ning maismaal toimuvate tegevuste põhjustatud heitkoguseid ja mõju;
 - edendades rannikualade terviklikku haldamist;
 - jätkuvalt edendades merepiirkondade kaitset, eelkõige Natura 2000 võrgustiku ja muude ühenduse meetmete abil;
- h) metsi käsitlevate strateegiate ja meetmete rakendamine ning edasine arendamine Euroopa Liidu metsastrateegia kohaselt, võttes arvesse subsidiaarsuspõhimõtet ja bioloogilist mitmekesisust käsitlevaid seisukohti järgmiselt:
- olemasolevate ühenduse meetmete parandamine, millega kaitstakse metsi, ja metsa säästev majandamine muu hulgas siseriiklike metsaprogrammide abil koos maaelu arengukavadega, rõhutades järelevalvet metsa paljude rollide üle kooskõlas Euroopa metsade kaitset käsitleva ministrite konverentsi, ÜRO metsafoorumi, bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ja muude foorumite soovitusetega;
 - kõikide metsaga seotud tegevusvaldkondade, kaasa arvatud erasektori koostöö tõhustamine ning metsaküsimustega tegelevate sidusrühmade töö koordineerimine;
 - säästvalt toodetud puidu turuosa suurendamine, muu hulgas metsa säästva majandamise sertifitseerimise ja sellega seotud toodete märgistamise edendamine;
 - ühenduse ja liikmesriikide aktiivse osalemise jätkamine globaalsete ja piirkondlike otsuste elluviimisel ning metsaküsimustega seotud diskussioonides ja läbirääkimistes;

- võimaluste uurimine, kuidas võtta aktiivselt meetmeid, et vältida ebaseaduslikult mahavõetud puudega kauplemist ja sellega võidelda;
 - kliimamuutuste mõju arvestamise edendamine metsamajanduses;
- i) geneetiliselt muundatud organismide osas:
- välja töötada sätted ja meetodid geneetiliselt muundatud organismide riskianalüüsiks, identifitseerimiseks, märgistamiseks ja jälgitavuseks, et tõhusalt jälgida ja kontrollida nende mõjusid tervisele ja keskkonnale;
 - kiiresti ratifitseerida Cartagena bioohutuse protokoll ja seda rakendada, toetada reguleeriva raamistiku loomist kolmandates riikides vajaduse korral tehnilise ja rahalise abi andmisega.

Artikkel 7

Eesmärgid ja prioriteetsed valdkonnad keskkonna ning tervise ja elukvaliteediga tegelemisel

1. Artiklis 2 sätestatud eesmärkide saavutamiseks tuleks teha järgmist, võttes arvesse Maailma Tervishoiuorganisatsiooni asjakohaseid standardeid, juhtnööre ja programme:

- saavutada parem arusaamine ohtudest keskkonnale ja inimeste tervisele, et võtta meetmeid nende ohtude vältimiseks ja vähendamiseks;
 - kaasa aidata elukvaliteedi parandamisele linnapiirkondadele keskendunud tervikliku lähenemisviisi abil;
 - ühe põlvkonna ajal (2020. aastaks) jõuda selleni, et toota ja kasutada kemikaale viisil, mis ei too kaasa olulist negatiivset mõju tervisele ega keskkonnale, tunnistades, et tuleb ületada lüngad teadmistes kemikaalide omaduste, kasutamise, kõrvaldamise ja nendega kokkupuutumise ohtude kohta;
 - inimestele ja keskkonnale põhjustatavate riskide vähendamiseks tuleks ohtlikud kemikaalid asendada ohutumate kemikaalide või ohutumate alternatiivtehnoloogiatega, milles kemikaale ei kasutata;
 - vähendada pestitsiidide mõju inimeste tervisele ja keskkonnale ning üldisemalt saavutada pestitsiidide säästvam kasutamine, samuti märkimisväärselt vähendada hädavajalikus taimekaitsetes pestitsiidide kasutamisest tulenevaid riske. Kasutatavad pestitsiidid, mis on püsivad, bioakumuleeruvad, mürgised või muude probleemsete omadustega, tuleks asendada võimaluse korral vähem ohtlikega;
- saavutada, et põhja- ja pinnavee kvaliteet ei põhjustaks olulist mõju ega riske inimeste tervisele ja keskkonnale, ja tagada, et veeresursse kasutatakse säästvalt pikema aja jooksul;
 - saavutada õhu kvaliteet, mis ei põhjusta olulist negatiivset mõju ja riske inimeste tervisele ega keskkonnale;
 - oluliselt vähendada inimeste arvu, kes on pidevalt pikaajalise keskmise tugevusega müra, eriti liikluse müra mõjuväljas, mis teaduslike uuringute kohaselt kahjustab inimeste tervist, ning ette valmistada müradirektiiviga töötamise järgmine etapp.
2. Neid eesmäärke täidetakse järgmiste prioriteetsete meetmete abil:
- a) ühenduse uurimisprogrammide ja teadusliku asjatundlikkuse tugevdamine ning siseriiklike uurimisprogrammide rahvusvahelise koordineerimise tugevdamine, et toetada tervise ja keskkonnaga seotud eesmärkide saavutamist, eelkõige:
- prioriteetsete teadusuuringute ja meetmete kindlaksmääramisega ja soovitude andmisega, mille hulka kuuluvad muu hulgas elektromagnetilistest saasteallikatest tulenevad potentsiaalsed terviseriskid, ning erilise tähelepanu pööramisega loomkatsetele alternatiivsete meetodite arendamisele ja kinnitamisele eelkõige keemilise ohutuse valdkonnas;
 - keskkonna- ja tervisenäitajate määratlemise ja arendamisega;
 - praeguste tervisestandardite ja piirväärtuste uue hindamise, arendamise ja ajakohastamisega, arvestades vajaduse korral mõju potentsiaalselt ohualdistele rühmadele, näiteks lastele ja eakatele inimestele, ning mitmesuguste saasteainete koostoimet ja vastastikust mõju;
 - uute või esilekerkivate probleemide suundumuste hindamise ja varajase hoiatamise mehhanismide loomisega;
- b) kemikaalide osas:
- vastutuse panemine kogu kemikaale käsitleva teabe loomise eest, nende kasutamisest tulenevate, sealhulgas toodetes sisalduvate riskide, samuti taaskasutamise ja kõrvaldamise riskide hindamise eest tootjatele, impordijatele ja tootmisahela järgmise etapi kasutajatele;
 - uute ja olemasolevate ainete, välja arvatud väga väikestes kogustes kasutatavate keemiliste ainete katsetamise, riskihindamise ja riskijuhtimise ühtse süsteemi loomine, mis põhineb astmelisel lähenemisviisil, mille katsemenetlustes kasutatakse minimaalselt loomkatseid ja töötatakse välja alternatiivseid katsetamismeetodeid;

- tagamine, et probleemsete keemiliste ainete suhtes kohaldatakse kiirendatud riskijuhtimismenetlusi ja et eriti probleemseid aineid, sealhulgas kantserogeenseid, mutageenseid või reproduktsiooni mõjutavaid toksilisi aineid ja aineid, millel on püsivate orgaaniliste saasteainete omadused, kasutatakse üksnes põhjendatud ja selgelt määratletud juhtudel ning enne nende kasutamist tuleb hankida luba;
 - tagamine, et kemikaalide riskianalüüsi võetakse täielikult arvesse kõikides ühenduse õiguse valdkondades, mis reguleerivad kemikaale, et vältida töö kattumist;
 - kriteeriumide väljatöötamine, mille kohaselt üliprobleemsete ainete hulka arvatakse püsivad, bioakumuleeruvad, toksilised, väga püsivad ja väga bioakumuleeruvad ained ning nähakse ette sisesekreetsioonsüsteemi kahjustavate teada olevate ainete lisamine, kui katsemeetodites ja -kriteeriumides on kokku lepitud;
 - tagamine, et kindlaksmääratud eesmärkide saavutamiseks vajalikud põhimeetmed töötatakse välja kiiresti, et need võiksid jõustuda enne vahearuannet;
 - tagamine, et ühenduse kemikaalide registri (REACH register) mittekonfidentsiaalne teave on avalikkusele kättesaadav;
- c) pestitsiidide osas:
- kohaldatava õigusraamistiku⁽¹⁾ täielik rakendamine ja selle tõhususe läbivaatamine, et muutmise puhul tagada kaitstuse kõrge tase. Sellesse läbivaatamisse võib vajaduse korral kuuluda võrdlev hindamine ja turuleviimiseks ühenduse lubade korra sisseeadmine;
 - pestitsiidide säästvat kasutamist käsitleva strateegia koostamine, milles käsitletakse:
 - i) pestitsiidide kasutamisest tulenevate tervise- ja keskkonnaohtude ning -riskide vähendamist;
 - ii) pestitsiidide kasutamise ja levitamise paremat kontrollimist;
 - iii) ohtlike toimeainete sisalduse vähendamist, sealhulgas kõige ohtlikumate toimeainete asendamine ohutumatega ja muude alternatiividega kui kemikaalid;
 - iv) niisuguse maaviljeluse ergutamist, milles kasutatakse vähe pestitsiide või neid ei kasutata üldse, tõstes kasutajate teadlikkust, edendades heade põllumajandu
- d) kemikaalide ja pestitsiidide osas:
- teatavate ohtlike kemikaalide ja pestitsiididega rahvusvahelisel kauplemlisel rakendatava eelinformatsioonil põhineva nõusoleku protseduuri käsitleva Rotterdami konventsiooni ja püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsiooni kiire ratifitseerimine;
 - teatavate ohtlike kemikaalide ekspordi ja importi käsitleva nõukogu 23. juuli 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2455/92⁽²⁾ muutmine eesmärgiga viia see vastavusse Rotterdami konventsiooniga, parandades selle menetluskorda ja teabe edastamist arengumaadele;
 - kemikaalide ja pestitsiidide parema kasutamise toetamine arengumaades ja kandidaatriikides, sealhulgas aegunud pestitsiidivarude kõrvaldamine, muu hulgas niisuguse kõrvaldamisega seotud projektide toetamine;
 - osalemine rahvusvahelistes jõupingutustes, et välja töötada kemikaalide rahvusvahelise kasutamise strateegiline lähenemisviis;
- e) vee säästva kasutamise ja kõrge kvaliteedi osas:
- pinna- ja põhjavee kõrge kaitstuse taseme tagamine, reostuse vältimine ja vee säästva kasutamise edendamine;
 - töö veepoliitika direktiivi⁽³⁾ täieliku kohaldamise tagamiseks, mille eesmärk on vee hea ökoloogiline, keemiline ja kvantitatiivne olukord ning vee kooskõlastatud ja säästev majandamine;
 - meetmete väljatöötamine, mille eesmärk on eriti ohtlikest ainetest tuleneva reostuse, nende vettejuhtimise ja eriti ohtlike ainete kadude vältimine veepoliitika raamdirektiivi kohaselt;
 - suplusvee kaitstuse kõrge taseme tagamine, sealhulgas suplusvee direktiivi⁽⁴⁾ läbivaatamine;

(1) Nõukogu 15. juuli 1991. aasta direktiiv 91/414/EMÜ taimekaitsevahendite turuleviimise kohta (EÜT L 230, 19.8.1991, lk 1). Direktiivi on viimati muudetud komisjoni direktiiviga 2001/49/EÜ (EÜT L 176, 29.6.2001, lk 61).

(2) EÜT L 251, 29.8.1992, lk 13. Määrust on viimati muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 2247/98 (EÜT L 282, 20.10.1998, lk 12).

(3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitikaalane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

(4) Nõukogu 8. detsembri 1975. aasta direktiiv 76/160/EMÜ suplusvee kvaliteedi kohta (EÜT L 31, 5.2.1976, lk 1). Direktiivi on viimati muudetud 1994. aasta ühinemisaktiga.

- veepoliitika direktiivi ja muude veekaitse direktiivide põhimõtete ja meetodite kaasamine ühenduse muude valdkondade poliitikasse;
- f) õhu kvaliteedi osas tuleks artiklis 5 ettenähtud transpordi-, tööstus- ja energeetikasektori meetmed välja töötada ja rakendada nii, et need oleksid kooskõlas õhu kvaliteedi parandamisega ja aitaksid sellele kaasa. Täiendavad kavandatud meetmed on:
- õhu kvaliteedi seire ja hindamise parandamine, sealhulgas saasteainete sadestumise kohta, ja üldsusele teabe esitamine, sealhulgas näitajate arendamine ja kasutamine;
 - strateegia loomine, mille eesmärk on tugevdada kooskõlastatud ja terviklikku õhusaaste poliitikat, mis hõlmab tulevaste meetmete prioriteete, õhu kvaliteedi standardite ja heitkoguste siseriiklike ülemäärade läbivaatamine ja vajaduse korral ajakohastamine, mille pikaajaline eesmärk on, et kriitilisi saastekoormusi ja -tasemeid ei ületata, ja paremate süsteemide väljatöötamine teabe kogumiseks, modelleerimiseks ja prognoosimiseks;
 - asjakohaste meetmete vastuvõtmine, mis käsitlevad troposfääriosooni ja tahkeid osakesi;
 - siseõhu kvaliteedi ja selle tervisele avaldatava mõju uurimine, vajaduse korral soovitude andmine tulevasteks meetmeteks;
 - juhtrolli võtmine osoonikihti kahandavaid aineid käsitleva Montreali protokolliga läbirääkimistel ja rakendamisel;
 - juhtrolli võtmine läbirääkimistel ning sidemete ja vastastikmõjude tugevdamine rahvusvahelises protsessis, mille eesmärk on kaasa aidata puhtama õhu saavutamisele Euroopas;
 - konkreetsete ühenduse vahendite väljatöötamine heitkoguste vähendamiseks asjaomaste kategooriate saasteallikatest;

g) müra osas:

- meetmete täiendamine ja jätkuv parandamine, sealhulgas asjakohased tüübikinnitusmenetlused, mis on seotud teenuste ja toodete, eelkõige mootorsõidukite müra vähendamise, sealhulgas meetmed rehvi ja teekatte kokkupuutumisel tekkiva müra vähendamiseks liiklusohutust kahjustamata, ja rööbassõidukitest, lennukitest ja paiksetest masinast tuleneva müra vähendamiseks;
- vahendite väljatöötamine ja rakendamine liikluse müra leevendamiseks, vähendades näiteks transpordinõudlust, üle minnes vähem müra tekitavate transpordivahenditele, edendades tehnilisi meetmeid ja säästvat transpordiplaneerimist;

h) linnakeskkonna osas:

- strateegia loomine, millega edendatakse terviklikku lähenemisviisi kogu ühenduse poliitikas ja parandatakse linnakeskkonna kvaliteeti, võttes arvesse edusamme, mis on tehtud olemasoleva koostööraamistiku⁽¹⁾ rakendamisel, vajaduse korral selle uuesti läbivaatamine ja järgmiste punktide käsitlemine:
 - Agenda 21 kohaliku programmi edendamine;
 - majanduskasvu ja reisijateveo nõudluse vahelise seose nõrgendamine;
 - vajadus suurendada ühistranspordi, raudtee- ja siseveeteeliikluse ning jalgsi käimise ja jalgrattaga liiklemise osatähtsust;
 - vajadus tegelda suurenenud liiklusmahtudega ja saavutada transpordikasvu ja sisemajanduse kogutoodangu vahelise sideme tunduv nõrgenemine;
 - vajadus edendada vähe heitgaase eraldavate sõidukite kasutuselevõttu ühistranspordis;
 - linnakeskkonna näitajate uurimine.

Artikkel 8

Eesmärgid ja prioriteetsed valdkonnad loodusvarade säästva kasutamise ja jäätmekäitluse tegelemisel

1. Artiklis 2 sätestatud eesmärkide saavutamiseks tuleks teha järgmist:

- püüda tagada, et loodusvarade kasutamine ja sellega seotud mõju ei ületa keskkonna taluvusvõimet ja katkestada seosed majanduskasvu ning loodusvarade kasutamise vahel. Seoses sellega meenutatakse soovituslikku eesmärki, et 2010. aastaks saavutaks taastuvate energiaallikate osa ühenduse elektritoodangus 22 %, mis märkimisväärselt suurendab loodusvarade ja energia kasutamise tõhusust;
- vähendada märkimisväärselt jäätmete kogumahtu, rakendades algatusi jäätmete tekke vältimiseks, kasutades tõhusamalt ressursse ja liikudes säästvamate tootmismallide ja tarbimisharjumuste poole;
- märkimisväärselt vähendada kõrvaldatavate jäätmete kogust ja tekkivate ohtlike jäätmete mahtu, samal ajal vältides õhku, vette ja pinnasesse sattuvate heitkoguste suurenemist;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. aasta otsus nr 1141/2001/EÜ ühenduse koostöö tegevusraamistiku kohta linnade säästva arengu edendamiseks (EÜT L 191, 13.7.2001, lk 1).

— ergutada taaskasutamist ja tekkivate jäätmete osas: tuleks vähendada nende ohtlikkust ja need peaksid olema nii ohutud kui võimalik; eelistada tuleks taaskasutamist ja ringlussevõttu; kõrvaldatavate jäätmete kogust tuleks vähendada miinimumini ja need tuleks kõrvaldada ohutult; kõrvaldamiseks ettenähtud jäätmed tuleks töödelda nende tekkekohale võimalikult lähedal ja sellises ulatuses, mis ei vähenda jäätmetööstustoimingute tõhusust.

2. Neid eesmärgi püütakse saavutada järgmiste prioriteetsete meetmete abil, võttes arvesse tervikliku tootepoliitika kohast lähenemisviisi ja ühenduse jäätmehoolduskava: ⁽¹⁾

- i) ressursside säästva kasutamise ja majandamise strateegia väljatöötamine, mille hulka kuulub muu hulgas:
 - a) materjalide ja jäätmevoogude prognoosimine ühenduses, sealhulgas import ja eksport, kasutades näiteks materjaliringluse analüüsi;
 - b) loodusvarade ja jäätmetega seotud poliitikameetmete tõhususe kontrollimine ja toetuste mõju hindamine;
 - c) loodusvarade tõhusamat ja vähesemat kasutamist käsitlevate eesmärkide ja ülesannete kehtestamine, majanduskasvu ja negatiivse keskkonnamõju vahelise seose katkestamine;
 - d) kaevandamis- ja tootmismeetodite ning tehnikate edendamine, millega soodustatakse ökotõhusust ja tooraine, energia, vee ja muude ressursside säästvat kasutamist;
 - e) ulatuslike vahendite arendamine ja rakendamine, sealhulgas uurimistöö, tehnosiire, turupõhised ja majandusvahendid, parimate kasutusviiside programmid ja ressursitõhususe näitajad;
- ii) jäätmete vältimine ja jäätmehoolduse meetmete väljatöötamine ning rakendamine muu hulgas järgmiste toimingutega:
 - a) kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete vähendamiseesmärkide kogumi väljaarendamine, mis hõlmab kõiki asjakohaseid jäätmeid ja mis tuleb ühenduse tasemel lõpule viia 2010. aastaks. Komisjonil palutakse esitada ettepanek nende eesmärkide kohta 2002. aastaks;
 - b) ökoloogilise ja säästva tootarenduse ergutamine;
 - c) teadlikkuse tõstmine üldsuse osast jäätmete vähendamisel;
 - d) operatiivsete meetmete väljatöötamine, et edendada jäätmete vältimist, nt korduv- ja taaskasutamise ergutamine, meetmed teatavate ainete ja materjalide järkjärguliseks kaotamiseks toodetest;
 - e) uute jäätmehooldusnäitajate väljatöötamine;

⁽¹⁾ Nõukogu 24. veebruari 1997. aasta resolutsioon ühenduse jäätmehooldusstrateegia kohta (EÜT C 76, 11.3.1997, lk 1).

iii) jäätmete ringlussevõtu strateegia väljatöötamine, mille hulka kuuluvad muu hulgas:

- a) meetmed, mille eesmärk on tagada sorteerimine tekkekohadel ning esmatähtsate jäätmevoogude kogumine ja ringlussevõtt;
- b) tootja vastutuse edasine arendamine;
- c) keskkonnaohutu jäätmete ringlussevõtu ja tööstustehnoloogia arendamine ja siire;
- iv) jäätmealaste õigusaktide väljatöötamine või läbivaatamine, sealhulgas ehitus- ja lammutusprahi, reoveesete, ⁽²⁾ biolagundatavate jäätmete, pakendijäätmete, ⁽³⁾ patareide ⁽⁴⁾ ja jäätmete vedamisjäätmete kohta, ⁽⁵⁾ jäätmete ja mittejäätmete vaheliste erinevuste selgitamine, jäätmete raamdirektiivi ⁽⁶⁾ IIA ja IIB lisa edasiseks täiendamiseks vajalike kriteeriumide väljatöötamine.

Artikkel 9

Eesmärgid ja prioriteetsed valdkonnad rahvusvaheliste küsimuste lahendamisel

1. Artiklis 2 sätestatud eesmärk, mis käsitleb rahvusvahelisi küsimusi ja käesoleva programmi nelja keskkonnaalase prioriteetse valdkonna rahvusvahelist mõõdet, sisaldab järgmisi ülesandeid:

- eesrindliku keskkonnapoliitika elluviimine rahvusvahelisel tasandil, pöörates erilist tähelepanu keskkonna taluvusvõimele ülemaailmses ulatuses;
- säästvate tarbimisharjumuste ja tootmismallide edasine edendamine rahvusvahelisel tasandil;
- edu saavutamine kaubandus- ja keskkonnapoliitika ja -meetmete vastastikuse toetamise alal.

⁽²⁾ Nõukogu 12. juuni 1986. aasta direktiiv 86/278/EMÜ keskkonna ja eelkõige pinnase kaitsmise kohta reoveesetete kasutamisel põllumajanduses (EÜT L 181, 4.7.1986, lk 6). Direktiivi on viimati muudetud 1994. aasta ühinemisaktiga.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 1994. aasta direktiiv 94/62/EÜ pakendite ja pakendijäätmete kohta (EÜT L 365, 31.12.1994, lk 10). Direktiivi on viimati muudetud komisjoni otsusega 1999/177/EÜ (EÜT L 56, 4.3.1999, lk 47).

⁽⁴⁾ Komisjoni 4. oktoobri 1993. aasta direktiiv 93/86/EMÜ, millega kohandatakse tehnika arenguga nõukogu direktiivi 91/157/EMÜ teatavaid ohtlikke aineid sisaldavate patareide ja akude kohta (EÜT L 264, 23.10.1993, lk 51).

⁽⁵⁾ Nõukogu 1. veebruari 1993. aasta määrus (EMÜ) nr 259/93 jäätmeaadetiste järelevalve ja kontrolli kohta Euroopa Ühenduses, ühendusse sisseevo ja ühendusest väljaveo korral (EÜT L 30, 6.2.1993, lk 1). Määrust on viimati muudetud komisjoni otsusega 1999/816/EÜ (EÜT L 316, 10.12.1999, lk 45).

⁽⁶⁾ Nõukogu 15. juuli 1975. aasta direktiiv 75/442/EMÜ jäätmete kohta (EÜT L 194, 25.7.1975, lk 39). Direktiivi on viimati muudetud komisjoni otsusega 96/350/EÜ (EÜT L 135, 6.6.1996, lk 32).

2. Neid eesmärke täidetakse järgmiste prioriteetsete meetmete abil:
- keskkonnakaitse- ja arengukohanduste kaasamine kogu ühenduse välispoliitikasse, sealhulgas kaubandus- ja arengukoostöösse, et edendada säästvat arengut muu hulgas juhendite väljatöötamisega;
 - keskkonna- ja arenguülesannete kogumi väljatöötamine, mille vastuvõtmist "uue globaalse kokkuleppe või pakti" osana säästva arengu tippkohtumisel 2002. aastal tuleb edendada;
 - töö rahvusvahelise keskkonnavalase juhtimise laiendamiseks, pidevalt tugevdades mitmepoolset koostööd ja institutsioonilist raamistikku, sealhulgas ressursse;
 - keskkonnaga seotud rahvusvaheliste konventsioonide ja lepingute kiire ratifitseerimine, tegelik täitmine ja jõustamine, kui ühendus on nende osaline;
 - säästvate keskkonnatavade soodustamine välisinvesteeringutes ja ekspordikrediitides;
 - jõupingutuste suurendamine rahvusvahelisel tasandil, et saavutada üksmeel tervise- ja keskkonnariskide hindamise meetodite ja riskijuhtimise meetodite osas, sealhulgas ettevaatuspõhimõtte;
 - kaubanduse ja keskkonnakaitsevajaduste vastastikuse täiendavuse saavutamine, võttes keskkonnaprobleeme asjakohaselt arvesse läbirääkimiste varajases etapis, kui hinnatakse mitmepoolsete kaubanduslepingute mõju säästva arengu osas, ning vastav tegutsemine;
 - maailmakaubandussüsteemi edasine edendamine, milles täielikult tunnustatakse mitmepoolseid või piirkondlikke keskkonnalepinguid ja ettevaatuspõhimõtet, suurendades võimalusi kaubelda säästva arengu kohaste ja keskkonnasõbralike toodete ja teenustega;
 - piiriülese keskkonnakoostöö edendamine naaberriikide ja piirkondadega;
 - ühtsema poliitika parem edendamine, ühendades eri konventsioonide raames tehtud tööd, sealhulgas bioloogilise mitmekesisuse ja kliimamuutuse vastastikuste seoste hindamine ning bioloogilise mitmekesisuse kaalutluste kaasamine Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Kyoto protokollide rakendamisse.

Artikkel 10

Keskkonnapoliitika väljatöötamine

Artiklis 2 sätestatud eesmärke, mis põhinevad osalemisel, parimatel kättesaadavatel teaduslikult põhjendatud teadmistel ja artiklis 3

sätestatud strateegilistel lähenemisviisidel, püütakse saavutada järgmiste prioriteetsete meetmete abil:

- paremate toimimisviiside ning hea valitsemistava üldreeglite ja põhimõtete arendamine, mille kohaselt konsulteeritakse sidusrühmadega võimalikult laialdaselt ja põhjalikult kõikidel etappidel, et valida kavandatavate meetmete seast need, mis keskkonna ja säästva arengu seisukohalt annavad kõige paremaid tulemusi;
- keskkonnavalaste valitsusväliste organisatsioonide osaluse parandamine dialoogiprotsessis asjakohase toetuse andmise, sealhulgas ühendusepoolse rahastamise abil;
- poliitika väljatöötamisprotsessi parandamine, kasutades selleks:
 - uue poliitika võimalike mõjude, eelkõige keskkonnamõjude eelhindamist, sealhulgas tegemata jätmise alternatiiv ja õigusaktide ettepanekud, ja tulemuste avaldamist;
 - keskkonnavalaste täitmiseks kasutatud olemasolevate meetmete tõhususe järeelhindamist;

- tagamine, et keskkonnal ja eriti käesolevas programmis määratletud prioriteetsetel valdkondadel on ühenduse teadusprogrammides keskne osa. Seoses ühenduse teadusuuringute ja tehnoloogiarenduse raamprogrammiga tuleks keskkonnauuringute vajadused ja prioriteedid regulaarselt läbi vaadata. Tagatakse liikmesriikides toimuva keskkonnavalase teadustöö parem koordineerimine ka selleks, et tulemusi edukamalt rakendada;

sidemete loomine keskkonnavalal ja muudel aladel teabe, koolituse, teadustöö, hariduse ja poliitika valdkondades tegutsete vahel;

2003. aastast alates regulaarse teabe esitamine, mille abil võib luua aluse:

- keskkonna- ja säästva arengu poliitika otsustele;
- valdkondlike ühendstrateegiate ja säästva arengu strateegia järelevalvele ja hindamisele;
- laiema üldsuse teavitamisele.

Teabe loomisel kasutatakse Euroopa Keskkonnaagentuuri ja muude asjaomaste asutuste korrapäraseid aruandeid. Teave koosneb eelkõige järgmistest osadest:

- kõige tähtsamad keskkonnanäitajad;
- keskkonna seisundi ja arengusuundade näitajad;
- terviklikkust kajastavad näitajad;

- f) teabe- ja aruandlussüsteemide läbivaatamine ja pidev järelevalve eesmärgiga luua ühtlasem ja tõhusam süsteem, et tagada kõrge kvaliteediga, võrreldavaid ning asjakohaseid keskkonnaandmeid ja -näitajaid sisaldav ühtlustatud aruandlus. Komisjonil palutakse esitada selleks ettepanek nii kiiresti kui võimalik. Keskkonnakaitsealastes õigusaktides tuleks tulevikus järelevalve-, andmete kogumise ja aruandlusnõudeid mõjusalt arvesse võtta;
- g) maakera seisundi järelevalvesüsteemide (nt satelliittehnoloogia) ja -vahendite arendamine ja laialdasem kasutamine, et toetada keskkonnapoliitika väljatöötamist ja elluviimist.

Artikkel 11

Järelevalve ja tulemuste hindamine

1. Komisjon hindab programmi neljandal tegevusaastal selle rakendamisel tehtud edusamme ning keskkonna arengusuundi ja väljavaateid. Seda tuleks teha kõikehõlmavate näitajate kogumi

alusel. Komisjon esitab vahearuande koos asjakohasteks peetavate parandusettepanekutega Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

2. Komisjon esitab programmi viimasel aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule lõpphinnangu programmi ning keskkonna olukorra ja väljavaadete kohta.

Artikkel 12

Käesolev otsus avaldatakse *Euroopa Ühenduste Teatajas*.

Brüssel, 22. juuli 2002

Euroopa Parlamendi nimel

president

P. COX

Nõukogu nimel

eesistuja

P. S. MØLLER